

KIRKLARELİ VE EDİRNE İLLERİNE YÖNELİK BİR TURİZM POTANSİYELİ DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI¹

Bayram Akay²

Cemre Tokatlı³

Merve Aksoy⁴

Öz

Marmara bölgesi Trakya bölümünde yer alan Edirne ve Kırklareli illeri iklim özellikleri, doğal yapıları, ulaşım imkânları (E-5 ve Tem otoyolu) ve önemli turist gönderen bölgelere yakın olmaları (Yunanistan, Bulgaristan, İstanbul, Tekirdağ) bakımından birbirlerine oldukça benzerlik gösterirler. Araştırmanın amacı, Edirne ve Kırklareli illerinin turizm potansiyeli, turizm arzı ve talebi açısından ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve ulaşılan dokümanlar araştırmanın amacına uygun olarak analiz edilmiştir. Edirne'nin konaklama arz kapasitesinin büyük bir bölümü şehir merkezi ile kıyı turizminin önemli yeri olan Enez ilçesi ve Keşan ilçesi Erikli Köy'ünde yer almaktadır. Kırklareli ilinde ise; konaklama tesislerinin çoğu merkez ve yörenin denize kıyısı olan İğneada ve Kıyıköy beldelerindedir. Her iki ilde de son yıllarda yeni oteller açılarak konaklama arz kapasitelerinde ve turizm talebinde önemli artış meydana gelmiştir. Edirne ve Kırklareli illeri öncelikli kültür turizmi, ekoturizm, kırsal turizm, kıyı turizmi ve mağara turizmi gibi birçok alternatif turizmin bir arada yapılabileceği önemli potansiyele sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turizm Potansiyeli, Kırklareli, Edirne

A STUDY OF EVALUATING TOURISM POTENTIAL KIRKLARELİ AND EDİRNE PROVINCES

Abstract

Edirne and Kırklareli located in Thraca, Marmara Region, resembles each other substantially in terms of climate conditions, landscape features, transportaiton opportunities (E-5 and TEM Hihgyaw) and in that they are close to the regions (Greece, Bulgaria, İstanbul, Tekirdağ) which forwards considerable number of tourists. The purpose of this study is to reveal in terms of tourism potential of the provinces, Edirne and Kırklareli and their tourism supply and demand. Qualitative research method is used in the study and the documents are analysed in compliance with the objective of the study. The large part of the accommodation supply capacity of Edirne comprises town centre, Enez district which is the most notable place of coastal tourism and Erikli Village of Keşan district. As for the Kırklareli province; most of the accommodation facilities are located in downtime and in İğneada and Kıyıköy two seacoast towns of the region. In both towns during the recent years, a considerable increase, thanks to the newly opened hotels, has taken place in accommodation supply capacity and tourism demand. The provinces of Edirne and Kırklareli have significant potential in which many of alternative tourism activities, such as cultural tourism preferably, ecotourism, rural tourism, coastal tourism and speleological tourism, can be achieved concurrently.

Keywords: Tourism, Tourism Potantial, Edirne, Kırklareli

¹ Çalışma, Erzincan Üniversitesi 1.Ulusal Alternatif Turizm Kongresinde sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr. Kırklareli Üniversitesi, bayramakay@klu.edu.tr.

³ S.B.E. Turizm İşl. A.B.D. Kırklareli Üniversitesi, cemre.tokatli94@outlook.com

⁴ S.B.E. Turizm İşl. A.B.D. Kırklareli Üniversitesi, merve_aksoy1993@hotmail.com

Giriş

Türkiye'nin Marmara Bölgesi, Trakya bölümünde yer alan Edirne ve Kırklareli illerinin; doğal, tarihi zenginlikleri ve kültürel geçmiş ile turizm potansiyeli oldukça yüksektir. Ayrıca Karadeniz ve Marmara denizine kıyılarının olması, metropol şehir İstanbul'a yakın olmaları bu şehirlerin turizm potansiyeli açısından oldukça önemlidir (Sarı, 2005: 22). Marmara Bölgesi'nin Trakya kesiminde bulunan Edirne ilinin ortalama yüksekliği 41 metredir. Istranca Dağları, Kuru Dağları, Saroz Körfezi, Meriç Nehri, Meriç Ovası ve Ergene Ovasını içine alan şehrin topraklarının %80'i tarıma elverişlidir. Edirne'de kara iklimi hüküm sürmektedir (www.edirne.bel.tr). Bulgaristan, Karadeniz, İstanbul, Tekirdağ ve Edirne ile çevrili olan Kırklareli ilinin denizden yüksekliği 203 metredir. Şehir, Marmara Havzası'nın kuzey kısmını oluşturan Istranca Dağları ile Ergene Vadisi üzerinde yer almaktadır (www.kirklarelitso.org.tr). Kuzey ve kuzey doğusunda Yıldız (Istranca) Dağları yer alan Kırklareli' de, ormanlar, göller, keşfedilmemiş sahiller gibi doğal güzelliklerin yanı sıra, çok sayıdaki kaleler, tümülüsler, camiler, hamamlar ve köprüler gibi birçok kültürel değerleri de bünyesinde barındırmaktadır (kirklarelikulturturizm.gov.tr).

Şekil 1: Edirne ve Kırklareli Haritası

Kaynak: www.google.com.tr/search.

Bir ülke, bölge ya da yörenin turizm potansiyelini oluşturan doğal, tarihi ve kültürel değerlerden özel etkinliklere, rekreasyon konulu parklara kadar geniş bir yelpazede yer alan ve turistleri destinasyona çekmeye teşvik eden turistik çekicilikler destinasyonun uluslararası ve ulusal başarılı olmalarında önemli rol oynar (Aktaş ve Aksatan, 2011: 402). Edirne ve Kırklareli illeri de birçok tarihi ve kültürel değerleri, çeşitli flora ve fauna varlıkları, çok sayıda mağaraları, doğal kumsal ve plajları, farklı inançların varlığı ve yörelere özgü kültürel değerleriyle alternatif turizm çeşitliliği açısından birçok turistik çekiciliğe sahiptirler. Bu çalışmanın amacı, Edirne ve Kırklareli'nin turizm potansiyelini turistik çekicilikler, ulaşılabilirlik, turizm arzı ve talebi yönüyle ortaya koymaktır.

2. TURİZM ARZI VE TURİZM TALEBİ

2.1. Turizm Arzı

Farklı tanımları olmakla birlikte turizm arzı, "belirli şartlar altında belirli bir fiyatta, bir ülkenin veya bölgenin turistlere satmaya ya da turistlerin faydalanmasına sunduğu her türlü doğal, tarihi, kültürel, arkeolojik değerlerle tesis ve hizmetlerin tümüdür" (Sezgin, 2001: 50). Ayrıca "turistin ihtiyacını gideren konaklama, ulaşım, yeme-içme ve eğlence gibi faaliyetler" şeklinde tanımlanabilir (Yağcı, 2003: 40). Turizm arzı, "bir ülkenin turizm işletmeleri ve kurumları yoluyla turistlere sunduğu maddi ve manevi değerlerin tümüdür" (Bahar ve Kozak, 2013: 63). Diğer bir tanıma göre turizm arzı, "turizm amaçlı tüketimde yer alan ve turizm talebinin gereksinmelerini karşılamak için gerekli mal ve hizmetlerin tedarik edilmesini içeren üretime dayalı işlemlerin bütünüdür" (Eskici, 2002: 10). Son olarak turizm arzı, "bir memleketin, bir bölgenin veya bir çekim merkezinin seyahat edenlerin gereksinimini karşılamada sahip olduğu varlık, değer ve olanakların tümü ile belli bir za-

man süresi içindeki yolculuk ve konaklamaya dönük ve belli bir fiyata satılmaya hazır mal ve hizmet akımıdır” (Bahar ve Kozak, 2013: 63). *Turizm arzının özellikleri şu şekilde sıralanabilir:*

- Turizmde arz ancak büyük yatırımlar ile oluşabilir.
- Turizm potansiyelinin en önemli kaynağını oluşturan doğal kaynakların ve konaklama arzının sınırlı miktarda olmaları, arzu edildiği zaman çoğaltılamaması turizm arzına inelastik bir yapı kazandırır.
- Turizm sektörünün ürettiği mal ve hizmetler, stoklanmaya uygun değildir. Bu nedenle üretildiği anda tüketilmek zorundadır (Tunç ve Saç, 1998).
- Emek-yoğun bir üretim sisteminin olması turizm arzının temel özelliğidir.
- Turizm etkinliklerinden tam olarak faydalanmak isteyen bir tüketici üretim ortamına bulunmak zorundadır.
- Turizm arzı, birçok farklı alanları ilgilendiren bir özelliği barındırmaktadır. Bir yöredeki fiziksel, doğal, kültürel ve insani değerler bu yöreyi görmeye gelen turistlerin aklına yerleşmekte ve turistlerin tatil deneyiminin oluşmasına bir bütün olarak katkı sağlamaktadır (Olalı ve Timur, 1988: 135).

Turizm arzını oluşturan unsurlar, bir yerdeki arz kapasitesinin nicelik ve nitelik olarak durumu turizmi teşvik eden başlıca unsur görülmeyle birlikte bazı turizm uzmanlarına; turizm arzının kendi özel talebini yarattığını düşündürmektedir. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür (Sezgin, 2001: 50):

- Doğal ve kültürel çekicilikler: Jeo-ekonomik çekicilikler, sosyo-kültürel varlıklar ve toplumsal olaylar, büyük kentler.
- Konaklama olanakları: Bir bölgede bulunan turizm belgeli, belediye belgeli konaklama tesislerini ve yat işletmelerini kapsar.
- Ulaşım olanakları: Turistik bir destinasyona havayolu, karayolu, denizyolu ve demir yolu ile en kolay ulaşım biçimini ifade eder.
- Turizm yatırımları: Turistlerin konaklama, yeme-içme, dinlenme ve eğlence gereksinimlerini karşılayan tesis, arazi ve teçhizatların bütünüdür.

Bir destinasyonun turistlere sunduğu turizm arzı (çekicilikler, ulaşılabilirlik ve turizm işletmeleri) o destinasyonun turizm potansiyelini oluşturmaktadır. Çekicilikleri oluşturan doğal, tarihi, kültürel değerler ve olaylar turistlerin bölgeye çekilmesinde temel faktörlerdir. Ulaşılabilirlik ve turizm işletmeleri çekiciliklerin turistik bölgeye çektikleri turistlere hizmet eder. Dolayısıyla turizm potansiyelini yüksek olması turizm arzını oluşturan unsurlarının varlığı ve çeşitliliğine bağlıdır.

2.2. Turizm Talebi

Turizm talebi “yeterli satın alma gücüne ve boş zamana sahip olup belirli bir zaman diliminde belirli bir hedef doğrultusunda turistik mal ve hizmetlerden faydalanan ya da yararlanmak isteyen kişi ya da kişiler topluluğudur” (Kozak ve diğ., 2001: 63). Ya da “belirli fiyatta satışa veya turistlerin yararlanmasına sunulan turistik mal ve hizmetleri satın alan veya bunlardan yararlanan insanların miktarıdır” (Olalı, 1981:165). Diğer bir tanıma göre ise “insanların turizm ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yeterli alım gücü ve boş zaman ile desteklenmiş olan, turizm ürün ve hizmetlerini satın alma isteğinde bulunan insan miktarı” olarak tanımlanmaktadır (Bahar ve Kozak, 2013: 107). Yukarıda verilen tanımlara bakıldığında turizm talebinin üç önemli özelliği göze çarpmaktadır. Buna göre ekonomik anlamda turizm talebinin oluşabilmesi için gerekli koşullar şunlardır;

- Tüketim zamanının kesin sınırlar içerisinde belirlenmiş olması,
- Tüketimde yer alacak bireyin belirli bir geliri ve boş zamanı bulunması,
- Turistik mal ve hizmetlerin belirlenen bir piyasa ortamında belirlenen bir fiyat doğrultusunda alıcıların, turistlerin hizmetine sunulması,
- Tüketicinin mal ve hizmetleri kullanma arzusu bulunması gerekmektedir.

Turizm hareketine katılım, bulunduğu yerden farklı bir yere seyahat eden bireysel, grup veya kitle turistlerden oluşabilir. Turizm talebi tüketimde bulunan kişilerle birlikte üç bileşenden oluşmaktadır (Kozak, vd. 2001: 63). Bunlar;

- Bir turizm destinasyonuna gidip turizm etkinliklerine doğrudan katılan “efektif talep”,
- Seyahat etme isteği olan ancak, zaman ve parasal sınırlamalar sebebiyle bu isteğini yerine getiremeyen “potansiyel talep”,
- Uyarıldığında seyahat edebilen ancak, verilen imkanlar ve faaliyetler hakkında yeteri düzeyde bilgisi bulunmayan “ertelenmiş turizm talebi” olarak sıralanabilir.

İç turizm talebi ve dış turizm talebi. İç turizm talebi, kişilerin ülkelerinde hayata geçirdikleri turizm amaçlı seyahat ve bu seyahatlerle bağlantılı etkinlikleri içermektedir. Dış turizm talebi ise; bir ülke vatandaşlarının başka ülkelerdeki turistik gereksinimlerini giderme talebine dayanmaktadır (Yağcı, 2003: 23).

Turizm Talebini Etkileyen Faktörler: Bu faktörleri ekonomik faktörler, sosyal faktörler ve psikolojik faktörler olarak sıralanabilir.

a) Ekonomik Faktörler: Gelir, fiyat, ulaşım, döviz kuru, uzaklık, konaklama ve arz kapasitesi ve tanıtım faaliyetleridir.

• **Gelir:** Turizm talebi ile gelir arasında doğrusal bir ilişki vardır. Gelir arttıkça turizm talebi artmakta, gelir azaldıkça turizm talebi azalmaktadır.

• **Fiyatlar:** Turizm ürününün fiyatının yüksek olması talebin düşmesine (daralmasına), kalitenin düşürülmeden fiyatların düşürülmesi ise; turizm talebinin artmana neden olmaktadır.

• **Ulaşım:** Ulaşım, giderleri ve zaman alması açısından turizm talebini etkilemektedir. İyi ulaşım alt yapısına sahip ülkeler daha fazla turist çekmektedir (Tunç ve Saç, 2000).

• **Döviz Kurları:** Turizm talebini etkileyen ekonomik faktörler içerisinde uluslararası turizm talebi ile döviz kuru arasındaki ilişki önemli bir etken olarak yer almaktadır.

• **Uzaklık:** Ulaştırma endüstrisindeki teknolojik gelişmeler mesafe kavramının etkisini azaltmış olmasına rağmen uzaklık turistler açısından önemli bir caydırıcı faktör olarak turizm talebini etkilemektedir. Bu nedenle turizm talebi ile uzaklık arasında ters yönlü bir ilişki olduğu dile getirilebilir.

• **Konaklama Potansiyeli ve Arz Kapasitesi:** Bir turizm bölgesindeki alt ve üst yapının durumu, turistlere sağlanan hizmetler, imkanlar ve bunların kalitesi turizm talebini etkileyen başka bir faktördür. Turizm talebinin artması konaklama kapasitesinin arttırmasını sağlamakta bu da talebi arzın olduğu tarafa yönlendirmektedir.

• **Tanıtım Faaliyetleri:** Tanıtım faaliyetlerinin hem var olan turizm talebini arttırmaya yönelik hem de potansiyel talebi çekmeye yönelik etkisi vardır (Turgut, 2014).

b) Sosyal Faktörler: Moda, zevk ve alışkanlıklar, boş zaman, cinsiyet, yaş, aile yapısı, meslek, kültür ve eğitim düzeyi ile toplumsal değer yargılarıdır.

• **Moda, Zevk ve Alışkanlıklar:** İnsanların hayatlarına yön veren en önemli faktörlerden olan moda, zevk ve uğraşlar; diğer ürün ve hizmetlerde olduğu gibi, turizm ürün ve hizmetlerine olan talebi de etkilemektedir.

• **Boş Zaman:** Boş zaman artışı, insanların daha çok seyahat etmesini sağlayarak turizm talebine olumlu yönde etki etmektedir.

• **Cinsiyet:** Cinsiyet etkeninin, seyahate katılmanın türü ve süresi üzerinde etkisi bulunduğu bilinmektedir.

• **Yaş:** Genç, orta ve ileri yaş grupları arasında turizm talebi üzerinde farklılıklar görülmektedir.

• **Aile Yapısı:** Aile yapısı, ileri yaş grubunda bulunan ve emekli olarak kabul edilen bireylerin ekonomik (gelir elde etme vb.), toplumsal (statü vb.) ve bireysel (çocuk yetiştirme vb.) sorumluluklarını tamamlamaları sebebiyle turizm etkinlikleri için çok daha fazla zaman ayırabilmeleri anlamına gelmektedir.

• **Meslek:** Kişinin mesleği, meslekteki durumu ve dolayısıyla üyesi olduğu sosyal sınıfın turizm talebini etkilediği görülmektedir.

• **Kültür ve Eğitim Düzeyi:** Kültür ve eğitim düzeyi arttıkça, insanların çeşitli rekreasyon faaliyetlerinde yer alma isteği de artmaktadır.

• **Toplumsal Değer Yargıları:** Toplumların sahip olduğu çeşitli değer yargıları, turizm olayına katılmada önemli etkilerde bulunmakta ve turizm talebinde değişikliklere neden olmaktadır (Bahar ve Kozak, 2013: 116).

c) **Psikolojik Faktörler:** Psikolojik faktörler; insanların turizm sayesinde rahatlamalarına, içinde buldukları ortamdan bir an olsun uzaklaşmalarına ve bazı gereksinimlerini gidererek yüksek oranda zevk duymalarına olanak tanımaktadır. Turizm, bireylerin ruhsal ve fiziksel yapısına iyi gelen, onların rahatlamasına yardımcı olan tıbbi bir gereksinim gibi görülmektedir. İnsanlar, psikolojik açıdan kendilerini daha rahat hissettikleri sürece turizmi talep etmeye devam edeceklerdir (Bahar ve Kozak, 2013:117). Psikolojik açıdan turistik tüketim sınırsız bir genişleme göstermektedir. Bu olay, değişik psikoloji içerisinde olan turistlerin turistik tüketimden doyum seviyelerinde farklı eğilimlere sahip olmaları bakımından açıklanabilir (Tunç ve Saç, 2000).

Bir turizm bölgesi pazarlama süreci ile pazardaki insanlara ulaşır ve onları seyahat etmeye cesaretlendirir. Turist gönderen ülke ya da bölgedeki bu insanlar ekonomik faktörler (gelir, fiyat, ulaşım, döviz kuru, uzaklık, konaklama ve arz kapasitesi) ve sosyal faktörler (moda, zevk ve alışkanlıklar, boş zaman, cinsiyet, yaş, aile yapısı, meslek, kültür ve eğitim düzeyi) turizm talebinin toplam düzeyini ve tercihleri etkiler (İçöz, vd., 2002: 12). Yani, gelir seviyesi düşük bir kişinin turizm faaliyetine katılabilmesi için destinasyonda farklı fiyat düzeylerine hitap edebilecek turistik ürünler olmalıdır. Talebin çeşitli belirleyici etkenleri turistleri seyahat kararı almaya iterken, arz değişkenleri de bu talebi belirli bir destinasyona çekmektedir.

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma Marmara Bölgesi'nde yer alan Edirne ve Kırklareli illerinin turizm potansiyelini vurgulayarak turizm arzı ve talebi açısından mevcut durumu ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu araştırma; Kırklareli ve Edirne illerinin turizm potansiyeli ile ilgili fikir sunulması, turizm potansiyelinin bölge turizmüne katabileceği katkıların ortaya konması ve buna yönelik çözüm önerileri sunması bakımında önem arz etmektedir.

3.2. Araştırmanın Materyal ve Yöntemi

Çalışmada öncelikle turizm arzı ve talebi kavramları ile ilgili kaleme alınmış araştırmalar doğrultusunda kaynak taraması yapılmıştır. Kaynak taraması tamamlandıktan sonra çalışma için örnek alan olarak Edirne ve Kırklareli illeri turistik çekicilikler, ulaşılabilirlik ve turizm arz-talep açısından irdelenmiştir.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman incelemesi uygulanmıştır. Nitel araştırmada hedef konunun betimsel ve gerçekçi bir yaklaşımla ele alınıp, incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 8). Araştırma da baz alınan ikincil veri kaynaklarından elde edilen veriler olmuştur. İkincil veri kaynakları olarak turizm literatürü yanı sıra, konuyla doğrudan ilgili olan kuruluşların ilgili yayınları kullanılmıştır. Bu araştırmada Valilik, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, TÜİK, Sanayi ve Ticaret Odaları, Trakya Kalkınma Ajansı ve Turizm Bakanlığı hazırlanmış olduğu kitap, dergi, kitapçık, broşürler ve raporlar ile (Altunışık vd., 2005: 65) araştırmanın amacına uygun olarak doküman analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Kırklareli İlinin Turizm Potansiyeli

Kırklareli; İğneada Longoz ormanı, Istranca Dağları, Dupnisa Mağarası, gölleri, Demirköy (İğneada) ve Kıyıköy sahilleri gibi daha yeni yeni keşfedilmeye başlanmış olan doğal güzellikleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra çok sayıdaki kaleleri, höyükleri, tümülüsleri, dolmenleri, kaya mastırları, camileri, hamamları, köprüleri ve daha pek çok kültürel değeri bünyesinde barındırmaktadır (kirklarelikulturturizm.gov.tr). Bu değerlere sahip Kırklareli’ de ekoturizm, mağara turizmi, av turizmi, botanik turizmi, kuş gözlemciliği, kültür turizmi ve kıyı turizmi yapılabilir.

Kırklareli; Istranca (Yıldız) dağlarının dibinde, karasal bir ikliminin bulunduğu, yer yer Karadeniz iklimi özelliklerinin de görüldüğü eşsiz güzellikteki longoz ormanları ile bunlar içinde çok çeşitli flora ve faunası, doğal sit alanları, tabii mağaraları, tarihi ve kültürel değerleri, anıt ağaçları ve muhteşem eko sistemi ile bölgenin dikkatleri üzerinde toplayan yerlerinden biridir. İl topraklarının %48’i dağlarla çevrili olup Kırklareli’ nin içinden doğan çok sayıda nehir de yer almaktadır. Bunların bir kısmı Karadeniz kıyısından denize dökülürken, bazıları da Ege’ye dökülmektedir (Morgül, 2014: 30). Bölgede Istranca Dağları, İğneada Longoz ormanları, zengin flora ve faunası, bölge halkının sosyo-kültürel yapısı da **ekoturizm** için uygun yerlerdir (Çakır ve Çakır, 2012: 3).

Kırklareli il sınırları içerisinde çok sayıda mağara bulunmaktadır. Bu mağaralar tarih öncesi dönemlerde ve Erken Hristiyanlık sürecinde iskâna tabi tutulmuştur. Bu özelliklere sahip bu mağaralar ve doğal özellikleriyle ilgi çeken diğer mağaralar da **mağara turizmi** açısından önemlidir. Bunlar arasında 2720 metre uzunluğundaki Dupnisa Mağarası, 1620 metre uzunluğundaki Yenesu Mağarası, 300 metre uzunluğundaki Domuzdere Mağarası ve 305 metre uzunluğundaki Kıyıköy Mağaraları ve Kaptanın Mağarası bulunmaktadır. Demirköy ilçesinde yer alan Sarpdere Köyü’nün 6 km güneyinde bulunan Dupnisa Mağarası 1. derece tescilli doğal sit alanıdır (Morgül, 2014: 30). Dupnisa Mağarası; önemli bir yer altı habitatıdır çünkü mağarada 11 türden yaklaşık 60 bin yarasa ile 184 mağara omurgasız yaşamlarını sürdürmektedir (kirklarelikulturturizm.gov.tr).

Kırklareli; hem kara hem de su avcılığı bakımından önemli bir konumdadır. Doğal yapısı ve göç yolu üzerinde bulunması sebebiyle çok farklı hayvan türlerinin hayatlarını sürdürmesine imkân sağlamaktadır. Kırklareli’ de Demirköy-Vize Karamanbayırı, Demirköy Sislioba, Kofçaz Kocayazı, Vize Kıyıköy Devlet av alanları, Babaeski Ergene, Lüleburgaz Ahmetbey, Kırklareli Kayalı genel av sahaları ile Çukurpınar örnek av sahaları bulunur. Buralarda av yapılabileceği gibi il sınırları içerisinde yer alan devlet ormanları, toprak muhafaza ve ağaçlandırma sahaları, devlet tarım işletmeleri, baraj gölleri ve emniyet sahalarında, göl, lagün, bataklık ve sazlık gibi sahalarda **av turizmi** mümkün olmaktadır (www.kirklarelikulturturizm.gov.tr).

Kırklareli; sınırları içerisinde barındırdığı flora zenginliği nedeniyle **botanik turizm**ine ilgi duyanlar için büyük bir çekicilik oluşturmaktadır. Ülkemizdeki 10.000’e yakın bitki türünün 670 türü yalnızca Kırklareli Ormanlarında yetişmektedir. Bölgede 27 çeşit endemik bitki bulunmaktadır (www.kirklarelikulturturizm.gov.tr). İğneada Longoz Ormanları, Dupnisa Mağarası ve çevresi, Balaban Dersi ve çevresi, Mutludere (Rezve), Demirköy Dökümhanesi, Mahya Dağı, Kastros Körfezi, Panayır İskelesi ve Tekkaya, Dereköy- Hudut Boyu ve Kıyıköy bitkiler bakımından potansiyel noktalarındadır (Morgül, 2014: 32).

Kuş gözlemciliği; ülkemizde az sayıda kişi tarafından bilinmesine rağmen, Avrupa ve Kuzey Amerika’da oldukça yaygın olarak yapılmaktadır. Ülkemizde kuş varlığını sürdüren 454 kuş türünden 194 türü yıl içerisinde Kırklareli ili İğneada sınırları içerisinde rastlamak mümkündür. Bu alanlar çok sayıda su kuşu ve yırtıcı kuşun, özellikle de leyleklerin (ak ve kara leylek) sonbahar göçünde geçiş güzergâhındadır. Bazı su kuşları (balıkçılar, kazlar, ördekler, su tavukları, yağmurcunlar vb.) ve yırtıcılar (kartallar, şahinler, doğanlar, deliceler vb.) ise alanda üremektedir. İlimizdeki bu kuş zenginliği, alternatif turizm çeşitlerinden biri olan **kuş gözlemciliği** meraklılarını Kırklareli’ye çekmektedir. İğneada dışında bu faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği yerler; Kasatura Körfezi Tabiatı Koruma Alanı, Vize İlçesi Çavuşköy Göleti Mevkii, Dupnisa Mağarası Sulak Alanı’dır (www.kirklarelikulturturizm.gov.tr).

Kırklareli sahip olduğu kültürel değerler ve varlıklarıyla **kültür turizmi** için önemli kaynak değer taşımaktadır. Aşağıpınar Höyüğü ve Kanlıgeçit Höyüğü gibi arkeolojik kazı alanları, yayla

mahallesi, Hızırbey Külliyesi, Kırklareli Müzesi, Seyfioğlu tabyası, çeşmeler, Yoğuntaş Ve Polos kaleleri, Cedit Ali Paşa Camii ve Köprüsü, Demirköy ilçesinde; Fatih Demir Dökümhanesi, Tümülüs ve Dolmenler, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, Zindan Baba Türbesi, Tümülüsler, Küçük Aya-sofya Kilisesi (Gazi Süleyman Paşa Camii), Vize Kalesi ve Anfi Tiyatrosu, Aya Nikola Manastırı, Kıyıköy kalesi Kırklareli'nin önemli tarihi ve kültürel varlıkları arasında sayılabilir (Trakya Kalınma Ajansı, 2013).

Karadeniz' de kumsalları nitelikli 60 km. kıyı şeridinde sahip bir şehirdir. İlin Karadeniz' e kıyısı olan iki ilçesi bulunmaktadır. Kıyı kullanımına elverişli plajları ise İğneada, Beğendik, Limanköy, Kıyıköy ve Kasatura ile bu yerleşme yerleri arasında kalan alandır (www.kirklarelikulturturizm.gov.tr). Kıyıköy Doğal Sit Alanları, Vize ilçesi Kıyıköy kasabasının iki yanında bulunan Pabuçdere ve Kazandere' nin, Karadeniz' e uzandığı noktadan itibaren önemli bir bölümü, I. derece doğal sit alanı olarak koruma altına alınmıştır. Her iki derenin denize ulaştığı bölgede, yerli ve yabancı turistlerin sık olarak ziyaret ettiği iki ayrı plaj bulunmaktadır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2011: 95). Kırklareli ilinin Demirköy ilçesine bağlı İğneada beldesi; içinde barındırdığı doğal güzellikleri, 20 kilometreye ulaşan kesintisiz kumsalları ve plajları *kıyı turizmi* için uygun alanlardır (www.trakyaagezi.com).

4.2. Edirne İlinin Turizm Potansiyeli

Edirne ili Osmanlı devletinin başkenti olmasından dolayı sahip olduğu tarihi ve kültürel eserleri, Kakava Festivali, Tunca ve Meriç nehirleri, Saros Körfezi kıyı şeridi, Şarköy ilçesindeki Granoslar bölgesinin ekolojik yapısı ve yöresel lezzetlere sahip olduğu için bu bölgede kültür turizmi, inanç turizmi, gastronomi turizmi, kıyı turizmi, av turizmi, festival turizmi ve özel ilgi turizmi çeşitleri yapılabilir.

İstanbul ve Bursa'dan sonra tarihî eser zenginliği bakımından üçüncü ilimiz olan Edirne, geçirdiği iki büyük yangın, deprem ve dört istilâ ile mevcut eserlerin çoğu kaybolmasına rağmen müze şehir olma özelliğini sürdürmektedir. Bir zamanlar Osmanlı Devleti' nin başkenti olmasından dolayı şehir han, cami, çarşı gibi tarihi eserlerle çevrilidir. İl genelinde Osmanlı Türk kültürünü yansıtan 612 tarihi eser vardır. Ayrıca Selimiye Camii ve Külliyesi UNESCO Dünya Kültürel Miraslar listesine dâhil edilmiştir. Tüm bu tarihi ve kültürel değerler ilde *kültür turizmine* çok büyük katkı sağlamaktadır (www.edirne.bel.tr).

Osmanlı Devleti'ne 85 yıl kadar başkentlik yapmış ve her döneminde Osmanlının en önemli kentleri arasında yer almış olan Edirne'de, İslam inancına ait yapılar ağırlık kazanmaktadır. Bununla birlikte bir Türk-İslam devleti olmasına karşın farklı dini düşünce mensuplarına hoşgörülü davranan ve inanç özgürlüğü sunan Osmanlı Devleti içinde diğer din mensupları da özgürce yaşamış ve dini yapılar inşa etmişlerdir. Söz konusu bu durumlar, kentteki dini yapı ve mekânların çeşitliliğini arttırmıştır (www.edirne.bel.tr). Edirne ilinde, üç büyük semavi din olan İslamiyet, Hristiyanlık ve Musevilige ait dini yapı ve mekânların yanı sıra Bahaîlik dinine ait yapı ve mekânlar da bulunmaktadır. Bu mekânlar Edirne'de *inanç turizminin* gelişmesini sağlamıştır (Kocaman, 2011: 238).

Osmanlı'nın saray şehri olan Edirne zengin bir yemek kültürünün de merkezidir. Kültürlerin geçiş güzergâhında yer alan Edirne ilinde, Anadolu' nun yemek kültürünü Balkanlar' a taşıyan Türkler ile Rumeli gelenekleri ve bölgesel özelliklerin birleşimiyle zengin bir mutfak anlayışı gelişmiştir (Ergan Göynüşen, 2011: 278). Edirne Mutfağının yapısına bakıldığında, genellikle tarımla uğraşan kırsal kesimin çok olması nedeniyle hamur işleri ve etlerin her zaman yerini koruduğu görülmektedir. Çorbalar, tatlılar, etli yemekler, hamur işleri, reçeller, şerbetler ve içecekler ile turşular Edirne'nin gastronomi ürünlerini oluşturmaktadırlar (Ergan Göynüşen, 2011: 15). Edirne ilinin mutfağına ait sembolleşen ve turistik ürün olarak potansiyel oluşturan yiyecek ve içecekleri bulunmaktadır.

Edirne ili sınırları içerisinde bulunan Saros Körfezi' nin kumsalı çok geniş ve rüzgâra karşı korunaklı bir kıyı alanıdır. Türkiye ile Yunanistan arasındaki konumuyla ve Meriç Deltası ile doğal peyzaja sahiptir. Saros Körfezi Kıyı Kumulu ise Türkiye'nin 27 km uzunluğunda en önemli kumul

alanlarındandır. Kumulun bitki örtüsü ve Saros Körfezi balık türleri bu kıyı alanına özgüdür. Kıyı ve spor turizmi (özellikle dalma ve amatör balıkçılık) için devamlı gelen yerli ve yabancı ziyaretçiler bulunur. Kıyı alanı dalış, sörf, yelkencilik, yüzme ve amatör balıkçılık gibi birçok faaliyete ev sahipliği yapabilecek kapasiteye sahiptir (www.edirne.bel.tr).

Edirne ve çevresinde avcılık faaliyetlerinin tarihi oldukça eskidir. Osmanlı Devleti Dönemi'nde özellikle 17. yüzyılda Osmanlı padişahlarında av geleneği başlamış, padişah ve hanedan üyelerinin yanı sıra, üst düzey devlet görevlileri, Osmanlı'ya bağlı beylik ve devletler ile çeşitli ülke hükümdarları ve önemli misafirler de Edirne ve çevresindeki avcılık etkinliklerine katılmışlardır. Edirne ili önemli bir avcılık ve av turizmi potansiyelinin gelişmesini sağlamıştır (Kocaman, 2011).

Başta Kırkpınar ve Kakava (Hıdrellez) Festivalleri olmak üzere birçok festival ve etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Edirne' de yapılan Kırkpınar Güreşleri Unesco Soyut Dünya Kültür Mirasları listesinde yer almaktadır (www.edirne.bel.tr). Bu festivallerin bir turizm ürünü olarak geliştirilmesi ve tanıtımının yapılması bölge turizmine canlılık katacaktır.

Gala Gölü ve Milli Park Alanı doğal peyzajı ile çekiciliği çok yüksek ve korunmuş bir sulak alandır. Tuz Gölü Erikli Sahili' nin hemen arka alanında yer almakta ve birçok kuş çeşidine ev sahipliği yapmaktadır. Meriç Deltası korunmuş sulak alandır. Doğal peyzajı ve barındırdığı biyo çeşitlilik ile doğal çekim merkezidir. Bu destinasyonlar özel ilgi turistleri (kuş gözlemcileri, amatör balıkçılar, fotoğrafçılar, doğa yürüyüşçüleri, bisikletçiler) tarafından ziyaret edilmektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013). Edirne' de trekking sporuna elverişli yerler bulunmaktadır. Bunlardan "Sultan Yolu" olarak adlandırılan ve Kapıkule-Edirne-Hıdırağa-Ortakçı-Kavaklı-Yağcılı-Süloğlu-Büyükgerdelli güzergâhını kapsayan bu bölge son yıllarda trekking sporu yapan yerli ve yabancı turistler tarafından ziyaret edilmektedir (Kocaman, 2011: 290).

Edirne ilinde bulunan Meriç, Tunca, Arda ve Ergene nehirleri turizm açısından oldukça önemli bir potansiyele sahiptir. Kuş gözlemciliği, sportif olta balıkçılığı, bitki gözlemciliği, doğa gözlemciliği bu nehirleri rekreasyon ve özel ilgi turizmi için çekici hale getirmektedir.

4.3. Edirne ve Kırklareli Destinasyonuna Ulaşılabilirlik

Bir destinasyonun sadece çekicilik özelliğine sahip olması, talep çekebilmesi açısından tek başına yeterli değildir (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008:6). Fiziksel yalıtım ve yetersiz bir ulaşım bağlantısı turizmi açıkça engeller (Kılıç ve Tunçel, 2009:141). Araştırmalar bir ülkenin veya bölgenin ulaştırma altyapısının turizm çekiciliğinin önemli bir belirleyicisi ve turizmin geliştirilmesi için bir ön koşul olduğunu göstermektedir. Çünkü turistlerin çoğunluğunu kaliteli ve modern ulaşım altyapısını sahip sakinler oluşturmaktadır. Bu turistler destinasyona seyahatlerinde ulaşım sistemindeki yetersizlik, uzun ve rahatsız edici yolculuktan dolayı alternatif destinasyon ararlar (Khadaroo ve Seetanah, 2008: 831).

Avrupa' yı Asya' ya bağlayan bir köprü özelliğinde olan TR21 Trakya Bölgesi, güçlü karayolu altyapısı, limanları, demiryolu ve havayolu bağlantıları ile erişilebilirliği yüksek bir geçiş bölgedir (www.trakyaka.org.tr). Anadolu' yu, İstanbul' u, Ortadoğu' yu Avrupa' ya bağlayan kara ve demiryolları Edirne'den geçmektedir. Avrupa' dan Türkiye' ye giren 4 sınır kapısından 3'ü Yunanistan ve biri de Bulgaristan sınırındadır. Edirne ili 230 km'lik karayolu İstanbul'a bağlıdır (www.cografya.gen.tr). Hâlihazırda, Trakya Bölgesi'nin tek havalimanı Tekirdağ - Çorlu Havalimanı ulaşımı için kullanılmaktadır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2012: 112). 2016'da yeni kurulacak havalimanlarından bir tanesi olan Edirne- Kırklareli havaalanını bölge turizmine önemli katkıları sağlayacaktır (www.gazetetrakya.com). Ayrıca, İstanbul Halkalı' dan kalkıp Tekirdağ ve Kırklareli' den Edirne Kapıkule'ye ulaşacak hızlı tren projesi devam etmektedir.

Kırklareli karayoluyla birçok ulaşım ağlarıyla Trakya' nın, dolayısıyla Türkiye' nin diğer yerleşim yerlerine bağlanmaktadır. Etraftaki ilçe ve köylerle düzenli ulaşım ise Kırklareli otogarından sağlanmaktadır. Trakya' da Edirne ve Tekirdağ' a ulaşımı olan ilin, Gelibolu-Çanakkale üzerinden ve İstanbul üzerinden Anadolu' ya bağlantısı direk otobüs seferleriyle yapılmaktadır. Trakya' yı Edirne - İstanbul güzergâhı boyunca boydan boya geçen E-5 ve TEM otoyollarına yakın bir mes-

fedede bulunmaktadır. Ayrıca karayoluyla Edirne - Kırklareli - Pınarhisar - Vize - Saray - Çerkezköy - İstanbul güzergâhından alternatif yollar da mevcuttur. Kırklareli' nin Kofçaz ilçesi sınırlarında yer alan Dereköy sınır kapısından Bulgaristan'a ulaşımı bulunmaktadır. Bunun için otobüs seferleri Kırklareli otogarındaki ilgili firmalar aracılığıyla sağlanmaktadır. İlin Demiryolu ağı bulunmasına rağmen bu ulaşım yöntemi artık hizmet vermemektedir. (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2012). Kırklareli' nin 60 kilometreye ulaşan Karadeniz kıyılarında, tek doğal liman Limanköy' dür. İğneada ve Kıyıköy, ilin deniz ulaşımı açısından önemli iki merkezi durumundadır. Kıyıköy' de doğal bir kumsal ve iskele mevcuttur (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2011: 157).

4.5. Edirne ve Kırklareli İllerinin Konaklama Kapasitesi ve Türleri

Seyahatlerde en büyük rolü oynayan konaklama sektörü, turistlerin geçici konaklama, yeme-içme, eğlence ve diğer bazı sosyal ihtiyaçlarını karşılayan işletmelerden oluşmaktadır. Bu işletmelerden bir tanesi olan oteller ise “yolcuların seyahatleri boyunca ücret karşılığında konaklayabilecekleri ve beslenme ihtiyaçlarını sürekli karşılayabilecekleri işletmeler” olarak tanımlanabilir (Batman, 2015:114). Bir yörenin konaklama arz kapasitesini turizm yatırım ve turizm işletme belgeli işletmeler ile belediye belgeli tesisler oluşturmaktadır.

Tablo 1: Edirne'nin Konaklama Arz Kapasiteleri (2015)

	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Turizm Yatırım Belgeli	2	78	156
Turizm İşletme Belgeli	23	1033	2.204
Belediye Belgeli Tesisler	28	865	1.784

Kaynak: <http://yigm.kulturturizm.gov.tr>

Tablo 1 incelendiğinde Edirne ilinde turizm yatırım belgeli 2, turizm işletme belgeli ise 23 tesis bulunmaktadır. Turizm yatırım belgeli tesislerde toplam 78 oda ve 156 yatak kapasitesi vardır. Turizm işletme belgeli tesisler ise toplam 23 tesis, 1033 oda ve 2204 yatak kapasitelidir. Edirne ilinin mevcut konaklama arzı mevcut turizm talebi için yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 2: Kırklareli'nin Konaklama Arz Kapasitesi (2015)

	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Turizm Yatırım Belgeli	3	164	300
Turizm İşletme Belgeli	7	579	1157
Belediye Belgeli Tesisler	33	642	1.411

Kaynak: <http://yigm.kulturturizm.gov.tr>

Tablo 2'ye göre; Kırklareli ilinde turizm yatırım belgeli 3, turizm işletme belgeli ise 7 tesis bulunmaktadır. Turizm yatırım belgeli tesisler toplam 164 oda ve 300 yatak kapasitelidir. Turizm işletme belgeli tesislerde ise toplam 7 tesis, 579 oda ve 1157 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Kırklareli konaklama arz kapasitesi mevcut durum için yeterli olduğu söyleyebilir. Ama öncelikle kısa dönemde, yatak kapasitelerinin artırılması yerine, mevcut kapasitelerin doluluk oranlarının artırılması düşünülmelidir.

4.6. Edirne ve Kırklareli İllerinin Seyahat İşletmeleri

Seyahat acenteleri, turistler ile hizmet üretenler (konaklama işletmeleri, yiyecek-içecek işletmeleri, ulaştırma işletmeleri, hediyelik eşya işletmeleri, rekreasyon işletmeleri, vb) arasında yer alan ticari işletmelerdir. Seyahat acenteleri üretilen hizmetler için aracılık ve pazarlama işlevine sahip olarak turistik ürünün dağıtım kanalları içinde yer alır (Şengel, 2012: 5). Kısaca, seyahat acenteleri turistik talep ile arz arasında aracılık yapar ve tamamen hizmet üretir (Zengin ve Şen, 2015: 59).

Tablo 3: Edirne ve Kırklareli'ndeki Seyahat Acenteleri (2017)

	Edirne	Kırklareli
A Grubu	19	16
B Grubu	0	0
C Grubu	1	0
TOPLAM	20	16

Kaynak: www.tursab.org.tr.

Edirne’de A grubu 19 ve C grubu 1 olmak üzere 20 adet seyahat acentesi bulunmaktadır. Kırklareli’nde ise 16 adet A grubu seyahat acentesi bulunmakta olup B ve C grubu acentesi bulunmamaktadır. İki ilde bulunan toplam 46 seyahat acentesi paket turlarla, kongre ve etkinliklerin tanıtımıyla turizm potansiyelini değerlendirmede etkili olabilecek nicelik ve niteliğe sahiptir.

4.7. Edirne ve Kırklareli İli’nin Turistik Talep Analizi

Aşağıdaki Tablo 4’de bölgeye 3 yıl içinde gelen yerli ve yabancı turist sayılarında yıllara göre artış görülmektedir. Bunun sebebi olarak bölgede gün geçtikçe artan etkinlik ve festivallere katılımının artması, tarihi değer ve kültür varlıklarının daha iyi tanıtılması, İstanbul’a olan fiziki yakınlığı, alışveriş imkânları gibi faktörler etkili olmaktadır.

Tablo 4: Yıllara Göre Edirne İl’ine Gelen Yerli ve Yabancı Turist Sayıları

	2013		2014			2015		
	Tesise Sayısı	Geliş Sayısı	Tesise Sayısı	Geliş Sayısı	Geceleme Sayısı	Tesise Sayısı	Geliş Sayısı	Geceleme Sayısı
Yerli	115.236	151.784	126.849		168.177	141.796		183.698
Yabancı	16.788	22.716	33.222		43.291	31.527		42.745
Toplam	132.024	174.500	160.071		211.468	173.323		226.443

Kaynak: http://yigm.kulturturizm.gov.tr.

Tablo 5 incelendiğinde ise 3 yıl içerisinde bölgeye gelen yerli ve yabancı turist sayılarında yıllar göre artış görülmektedir. Bunun sebebi olarak bölgenin doğal değerlerinin daha çok ön plana çıkması (Istıranca, Longoz Ormanları) , İstanbul’a ve Avrupa ülkelerine olan fiziki yakınlığı (Bulgaristan-Yunanistan), ilin tanıtım ve pazarlamasının daha iyi yapılması, geleneksel festivallere katılımının artması gösterilebilir.

Tablo 5: Yıllara Göre Kırklareli İli’nin Gelen Yerli ve Yabancı Turist Sayıları

	2013		2014			2015		
	Tesise Sayısı	Geliş Sayısı	Tesise Sayısı	Geliş Sayısı	Geceleme Sayısı	Tesise Sayısı	Geliş Sayısı	Geceleme Sayısı
Yerli	19.340	33.205	24.482		42.026	38.606		66.730
Yabancı	690	2.034	720		1.617	1.120		2.211
Toplam	20.030	35.239	25.202		43.643	39.726		68.941

Kaynak: http://yigm.kulturturizm.gov.tr.

Hem Edirne hem de Kırklareli’ nin sayısal verileri (il ve ilçelere gelen yerli ve yabancı turist sayıları), yörelerin iklimsel özellikleri, turizm potansiyeli ve turistik ürün çeşitliliği ile kıyaslandığında turizm potansiyelini yeterince değerlendiremediği söylenebilir. Bu noktadan hareketle bu illerin turizm paydaşları (valilik, kültür ve turizm il müdürlüğü, belediye, oteller, tatil köyleri, seyahat acenteleri, turizmle ilgili fakülte veya yüksekokullar ve sivil toplum kuruluşları) ortak çalışmalar yaparak turizm eylem planı ve bölge turizm planı oluşturabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Edirne ve Kırklareli Türkiye’ nin en önemli kültürel çekim merkezlerinden biri olan İstanbul’a fiziki yakınlığı ile (220km-karayolu ile yaklaşık 2 saat) ve buna benzer şekilde Bulgaristan ve

Yunanistan gibi iki Avrupa ülkesine yakınlığı ile hem de yakın illerden günübürlük dahi de olsa gelen ziyaretçiler olduğu için önemli bir rekabet avantajı oluşturmaktadır (Küçükaltan ve Çavuşgil, 2011: 13). Bu rekabet avantajını potansiyelini değerlendirmek için reklam, tanıtım, halkla ilişkiler, kişisel satış faaliyetlerine önem verilmeli, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, turizm işletmeleri ve ilgili kurumlar tarafından koordinasyonlu çalışması sağlanmalı ve alt ve üst yapı eksiklikleri, konaklama işletmeleri yatırımları tamamlanmalıdır.

Edirne ve Kırklareli illeri kültür turizmi ve doğa turizmi gastronomi turizmi, ekoturizm, özel ilgi turizmi, rekreasyon turizmi, kıyı turizmi ve mağara turizmi potansiyellerinin yüksek olmasına karşın bu arz kaynaklarının yeterince değerlendirilmemekle birlikte son yıllarda her iki yörede de turistik talepte önemli artışlar gözlenmektedir.

Bununla birlikte her iki ilin turizmi için şunlar önerilebilir;

• Bir bölgede turizmin gelişmesi öncelikle iç turizmine bağlıdır ve iç turizmin canlanmasının ardından yabancı turistler bölgeye gelmeye başlar. Bu kapsamda Kırklareli ve Edirne illerinde iç turizme önem verilmelidir.

• Ulaşım kolaylığı (E-5 ve Tem otoyolu, hızlı tren ve havaalanı projesi) ve turizm pazarına (Bulgaristan, Yunanistan, İstanbul, Tekirdağ) yakın olması avantajı ile özellikle hafta sonları turistler yörelere çekilmelidir.

• İllerin turizm potansiyelini oluşturan doğal kaynak alanlar (Istranca Dağları, İğneada Longozları, Saros, Enez ve Erikli kıyıları) sürdürülebilir turizme göre geliştirilmelidir.

• Turizm alanında eğitim veren okullara (Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi, Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksek Okulu ve Turizm Fakültesi) turizm alanında destek sağlanmalıdır.

• Tarımsal ve hayvansal faaliyetler turizm entegrasyonunu sağlayacak turistik amaçlı çiftlikler (Palivor Çiftliği, Arcadia, İrem Çamlıca, VINO De Sara gibi bağcılık ve hardaliye vb) kurularak talep artırılabilir.

• Enez, Erikli, İğneada ve Kıyıköy ilçelerinin yat turizmi ve deniz otobüsü seferlerine açılarak turistik ürünün önemli unsurlarından olan ulaşılabilirlik artırılabilir.

• Kırklareli ilinde turizm alt ve üst yapısını güçlendirmek için Hamdibey Köyü Sokak Sağlıklaştırma ve Meydan Düzenleme Projesi, Istrancalar Yöresel Ürünler Üretim ve Satış Merkezleri Tasarım Projesi, Vize İlçesi Yenesu Mağarasının Turizme Açılması, Kıyıköy Beldesi Sokak Sağlıklaştırma ve Meydan Düzenlemesi, Ayanikola Mağarasının Çevre Düzenlemesi ve Turizme Açılması Projelerinin bazıları tamamlanmış ve bazıları da devam etmektedir (Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü). Edirne’de ise turizme yönelik 80 proje tamamlanmış ve 40 proje de sürmektedir. Hıdırlık Tabya’nın restorasyonu ve çevre düzenlemesi, Edirne Sarayı Matbah-ı Amire restorasyonu, Kum Kasrı Hamamı Restorasyonu, Tarihi Köprülerin onarımı ve Uzunköprü Kütüphanesi’nin restorasyonu bu düzenlemelerden bir kısmıdır (www.edirnekulturturizm.gov.tr).

• Kırklareli’de uygulanabilecek turizm çeşitleri daha çok doğal kaynakların (İğneada Longozu, Istrancalar, Dpnisa Mağarası, İğneada ve Kıyıköy sahilleri) varlığı nedeniyle ekoturizm, mağara turizmi, av turizmi, botanik turizmi, kuş gözlemciliği ve kıyı turizmidir.

• Edirne’de daha çok kültürel ve tarihi çekicilikler ön plana çıktığı için kültür turizmi, inanç turizmi, gastronomi turizmi ve festival turizmi türleri yapılabilir.

• Ulaşılabilirlik açısından Tekirdağ/Çorlu havalimanının Kırklareli’ye 82 km ve Edirne’ye 120 km uzaklıktaki olması, Demiryolunun atıl vaziyette olması ve her iki ilin de denize kıyısı olmasına rağmen, denizyolunun turistik taşımacılıkta kullanılmaması nedeniyle karayoluna bağımlılık söz konusudur. Ancak, önümüzdeki yıllarda hızlı tren ve havaalanı projeleri ile bu bağımlılık ortadan kalkabilir.

• Turizm işletmeleri (konaklama işletmeleri, seyahat acenteleri, yiyecek-içecek işletmeleri, vb.) bakımında Edirne ve Kırklareli illerinde turizm işletme belgeli ve belediye belgeli tesislere yatırımların devam etmesi ilerde turizm potansiyelini değerlendirmede önemli olabilir.

Bu araştırma Edirne ve Kırklareli illerinin turizm potansiyelini vurgulayarak turizm arzı ve talebi açısından mevcut durumu ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu araştırma; Kırklareli ve Edirne illerinin turizm potansiyeli hakkında görüş bildirilmesi, turizm potansiyelinin bölge turizmine katabileceği yararların ortaya konması ve buna yönelik çözüm önerileri sunması bakımından önem taşır. Daha sonraki alışmalarda paydaşlarla (sivil toplum kuruluşları, belediyeler, kültür ve turizm müdürlükleri) görüşme yapılarak ve yerel halka anket yöntemi uygulanarak nicel bir çalışma yöntemi ile çalışma geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, G. ve Aksatan, M. (2011). *Uluslararası Turizm İşletmeciliği*, İçinde: Uluslararası turizmde rekabet, (Edt: Pınar, İ.), Nobel Yayınları, Ankara.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS uygulamalı)*, 4. Baskı, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Bahar, O. ve Kozak, M. (2013). *Turizm ekonomisi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Batman, O. (2015). *Turizm işletmeleri, İçinde: Otel işletmeleri*, Edt: Zengin, B. Ve Demirkol, Ş., , 3. Baskı, ss: 103–160, İstanbul: Değişim Yayınları.
- Çakır, G. ve Çakır, A. (2012). İğneada Longoz Ormanları ve Çevresinin Rekreatyonel Faaliyetler Açısından Değerlendirilmesi, *I. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu, 26-28 Ekim 2011, Kahramanmaraş, KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi, Özel Sayı*, s:281-286.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2011). *Kırklareli İl Çevre Durum Raporu*, [Çevrim-içi: http://www.csb.gov.tr/db/ced/editor/dosya/kirklareli_icdr2014.pdf], Erişim tarihi: 15.01.2016.
- Eskici, B. (2002). Sinop ili turistik kaynaklarının Türk turizmi açısından değerlendirilmesi, Basılmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, S.B.E., Sakarya.
- Ersun, N., ve Arslan, K. (2011). Turizmde Destinasyon Seçimini Etkileyen Temel Unsurlar ve Pazarlama Stratejileri. *Marmara Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31(2).
- Ergan Göynüşen, S. (2011). *Edirne'deki Gastronomik Kültürün Kentin Pazarlama Ve Markalaşmasına Etkileri*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Edirne
- Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C. (2008). *Turistik ürün çeşitlendirmesi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- İçöz, O., Var, T. ve İlhan, İ. (2002). *Turizm planlaması*, Ankara: Turan Kitabevi.
- Khadaroo, J. ve Seetana, B. (2008). The role of transport infrastructure in international tourism development: A gravity model approach, *Tourism Management*, 29 (58), 831–840.
- Kılıç, T. ve Tunçel, H. (2009). Diyarbakır'da turizmin temel unsurları ve turizm hareketliliği, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4 (3).
- Kocaman, S. (2011). Edirne ili'nin coğrafyası, *Basılmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi S.B.E. Erzurum*.
- Kozak, M; Kozak, N.ve Kozak, M. (2001). *Genel turizm ilkeler-kavramlar*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, M. ve Kozak, M. A. (1997). *Genel turizm ilkeler kavramlar*, Eskişehir: Turhan Kitabevi.
- Küçükaltan, D. ve Çavuşgil, B. (2011). Rekabet Modelleri Bağlamında Kültürel Bir Destinasyon Olarak Edirne'nin Turizme Yönelik Rekabet Avantajının Değerlendirilmesi", 12.Ulusal Turizm Kongresi, Düzce Üniv., 30 Kasım-4 Aralık 2011, Düzce.
- Morgül, Ş. (2014). Kırklareli ili'nde ekoturizm olanakları, *Elektronik Meslek Yüksekokulları Dergisi*, 4 (4), 27-38.
- Olalı, H. ve Timur, A. (1988). *Turizm ekonomisi*, İzmir: Adım Yayıncılık.
- Olalı, H. (1981). *Turizm Dersler*, , İzmir: İstiklal Matbaası.
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı (2012). 1.Bölge Müdürlüğü Kırklareli Şube Müdürlüğü, Kırklareli İli Doğa Turizmi Master Planı (2013-2023), [Çevrim-içi: <http://bolge1.ormansu.gov.tr/1bolge/Files/Kirklareli.pdf>], Erişim tarihi: 20.02.2016.
- Sarı, T. (2005). *Edirne tarım master planı*, [Çevrim-içi: www.kesan.gov.tr/ortak_icerik/kesan%20master%20plan], Erişim tarihi: 14.12.2016.
- Sezgin, M. O. (2001). *Genel turizm ve turizm mevzuatı*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Şengel, S. (2012). *Seyahat İşletmeleri Muhasebesi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Trakya Kalkınma Ajansı (2013). 2013-2023 Trakya Bölgesi *Turizm Master Planı*, Trakya Kalkınma Ajansı Yayınları.

- Trakya Kalkınma Ajansı (2012). Trakya Bölgesi Mevcut Durum Raporu, [Çevrim-içi: http://www.trakya2023.com/uploads/docs/rapor/Ek_1_Trakya_Turizm_master_Plan%C4%B1_Mevcut_Durum_raporu.pdf], Erişim tarihi: 25.02.2016.
- Tunç, A. ve Saç, F. (1998). *Genel turizm gelişimi-geleceği*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Turgut, Y. (2014). İllere yönelik yerli ve yabancı turizm talebi, *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi, S.B.E. Bursa.
- Yağcı, Ö. (2003). *Turizm Ekonomisi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 7. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zengin, B. ve Şen, M. L. (2015). *Turizm İşletmeleri*, İçinde: Seyahat İşletmeleri, Edt: Zengin, B. Ve Demirkol, Ş., 3. Baskı, ss: 51–101, İstanbul: Değişim Yayınları.
- <http://www.edirne.bel.tr>, Erişim tarihi: 14.01.2016.
- <http://www.edirnekulturturizm.gov.tr/TR,90601/projelerimiz.html>, Erişim tarihi: 04.03.2016.
- http://www.gazetetrakya.com/Haber/O_proje_hayata_geciyor_Kirklareline_havalimani/756728, Erişim tarihi: 04.03.2016.
- <https://www.google.com.tr/search?q=edirne+k%C4%B1rklareli+haritası>, Erişim tarihi: 04.03.2016.
- <http://www.kirklarelitso.org.tr>, Erişim tarihi: 10.02.2016.
- <http://www.kirklareliilozelidaresi.gov.tr/CografikOzellikler.aspx>, Erişim tarihi: 14.01.2016.
- <http://www.kirklarelikulturturizm.gov.tr/TR,64280/genel-bilgiler.html>, Erişim tarihi: 14.01.2016.
- <http://www.trakya.org.tr/uploads/docs/061120126vr54S.pdf>, Erişim tarihi: 14.01.2016.
- <http://trakyaagezi.com/kirklareli/295-igneada-gezi-rehberi.html>, Erişim tarihi: 15.01.2016.
- <http://www.tursab.org.tr/tr/seyahat-acentalari/seyahat-acentasi-arama?search=1>, Erişim tarihi: 29.05.2017.
- <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,9857/isletme-belgeli-tesisler.html>, Erişim tarihi: 29.05.2017.